

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра загальної і медичної психології

МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ПСИХОЛОГІЇ»

Освітній рівень другий рівень вищої освіти - магістр
Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 225 «Медична психологія»

Автор: канд.психол.наук, доцент Тертична Н.А.

Затверджено на засіданні кафедри
загальної і медичної психології
Протокол № 2 від «12» вересня 2024 року

Завідувач кафедри
загальної і медичної психології,
професор

Матяш М.М.

Тема 1. Предмет, завдання та методи історії психології як науки. Розвиток психологічної думки в рамках філософії та природознавства.

(лекційне заняття – 2 години)

Мета заняття: засвоєння методологічних принципів сучасної історії психології та основних методів історії психології, формувати вміння визначити основні етапи розвитку психології як науки, розгляд, аналіз та узагальнення основних філософсько-психологічних уявлень середньовічної філософії і природознавства, вміти проаналізувати та узагальнити розвиток психологічної думки від Середньовіччя до епохи Просвітництва та початку XIX сторіччя.

План заняття.

1. Наукова парадигма й історія психології.
2. Методологія і методи історії психології
3. Історіографія психології
4. Зародження психологічної думки в Древньому та Античному світі.
5. Психологія в Середні віки і епоху Відродження.
6. Розвиток психологічної думки в XVII сторіччі
7. Психологія в епоху Просвітництва
8. Розвиток психологічної думки в першій половині XIX сторіччя

Ключові поняття: *історія, наукова парадигма, історія науки, методологія, методи історії психології, теоретична реконструкція, метод інтерв'ювання, біографічний метод, автобіографічний метод, стадії розвитку історії психології, душа, вище існування, емоції, зорове сприйняття, Відродження, гуманізм, механістичність, асоціативна психологія, вібрація, натурфілософія, рефлекс, рефлексорна схема, науковий світогляд, реалізм, номіналізм, томізм, схоластика.*

Тема 2. Становлення психології як самостійної науки. Біхевіористичний напрямок в психології. Основні положення необіхевіоризму.

(лекційне заняття – 2 години)

Мета заняття: засвоєння методологічних принципів в становленні сучасної психології, проблему методу і становлення наукової психології, формувати вміння визначити та порівняти основні концепції експериментальної психології другої половини XIX ст., мати уявлення про теорію біхевіоризму, її основні положення та методи, про методологічну кризу психологічної науки в першій половині XXст, вміти зробити порівняний аналіз концепцій та застосувати поведінковий підхід на практиці.

План заняття.

1. Зародження експериментальної психології в другій половині XIX століття.
2. Вільгельм Вундт: основні ідеї.
3. Теорія актів свідомості Франца Brentano.
4. Теорія потоку свідомості Вільяма Джеймса.
5. Теорія Френсіса Гальтона.
6. Ситуація в науці, яка сприяла зародженню біхевіоризму.
7. Основні ідеї радикального біхевіоризму Джона Уотсона.
8. Загальна характеристика необіхевіоризму
9. Теорія соціального наочіння Альберта Бандури і Джуліана Роттера.
10. Загальна характеристика необіхевіоризму.

Ключові поняття: *метод, методологія, експериментальна психологія, свідомість, вищі психічні функції, елементи свідомості, класифікація психічних явищ, потік свідомості, образ “Я”, біхевіоризм, криза науки, американська психологія, “стимул - реакція”, підкріплення, методи біхевіоризму, “проміжні змінні”, респондента поведінка, оперантна поведінка, само ефективність.*

Тема 3. Основні положення гештальт-психології. Загальна характеристика класичного психоаналізу. (лекційне заняття – 2 години)

Мета заняття: оволодіння і засвоєння основних принципів і методології гештальт-філософії, гештальт-психології, засвоєння методологічних принципів психоаналізу, основних його положень.

План лекції:

1. Основні поняття гештальт-психології.
2. Теорія продуктивного мислення М.Вертхеймера.
3. Теорія “поля” К.Левіна
4. Основні факти з біографії З.Фрейда
5. Основні положення психоаналізу
6. Етапи розвитку психоаналізу
7. Клінічна ситуація в психоаналізі

Ключові поняття: *гештальт, гештальтпсихологія, фі-феномен, цілісність, динамічність, структура сприйняття, фігура-фон, продуктивне мислення, мотивація, ціле-частина, психоаналіз, психотерапія, невроз психосексуальний розвиток, стадії, Его, структура особистості, над-Я, лібідо.*

Тема 4. Розвиток психоаналізу в аналітичній та індивідуальній психології. Его-психологія і пов’язані з нею напрямки в теорії особистості.

(лекційне заняття – 2 години)

Мета заняття: засвоєння методологічних принципів та понять індивідуальної психології А.Адлера і аналітичної психології К.Г.Юнга, оволодіння знаннями про основні положення соціокультурної Карен Хорні теорії та теорії відчуження Еріха Фромма.

План

1. Загальна характеристика аналітичної психології Карла Густава Юнга.
2. Основні положення індивідуальної психології Альберта Адлера.
3. Епігенетична теорія Еріка Еріксона.
4. Соціокультурна теорія особистості та поняття базальної тривоги за Карен Хорні.
5. Теорія відчуження Еріха Фромма.

Ключові поняття: *лібідо, особисте несвідоме, колективне несвідоме, архитипи, психотипи, психологічні функції, модель особистості, комплекс неповноцінності, індивідуальне життя, компенсація, соціальний інтерес.*

Тема 5. Когнітивний напрямок у психології. Психологічні школи в історичній перспективі. Становлення вітчизняної психологічної школи.

(лекційне заняття – 2 години)

Мета заняття: розкрити базові поняття та принципи когнітивної та гуманістичної психології, ознайомити студентів з сучасними психологічними точками зору щодо поняття особистості та її структури у сучасній українській психологічній науці, формувати вміння розкрити структуру особистості з точки зору системно-діяльнісного, історико-еволюційного підходу; характеризувати головні структурні компоненти особистості.

План

1. Основні положення когнітивної психології:
2. Теорія когнітивного дисонансу Л.Фестингера:
3. Когнітивні стилі особистості.
4. Основні положення гуманістичної психології.
5. Теорія самоактуалізації Абрахама Маслоу.
6. Теорія особистості Карла Роджерса.
7. Логотерапія Віктора Франкла: основні положення.
8. Трансактний аналіз Еріка Берна. Основні положення: "о'кей" позиція, его-стани, структурний аналіз его-станів.
9. Становлення вітчизняної психологічної школи.

Ключові поняття: *когніції, когнітивна психологія, комп'ютерна метаморфоза, структури, схеми, когнітивний дисонанс, когнітивні елементи, когнітивні стилі особистості гуманістична психологія, самоактуалізація,*

потреби, психологічно здорова особистість, психічне здоров'я, клієнт-центрована терапія, логотерапія, сенс життя.

Рекомендована література

Базова:

1. Тертична Н.А. Історія психології: навч. посібник / автор Н.А.Тертична – К.:, 2018. – 351с.

Допоміжна:

1. Етнокультурна психологія. Історія та сучасність/ Данилюк І., Курапов А., Ягіяєв І. – К.: АртЕк, 2019. – 432 с.
2. Історія психології: від античності до початку ХХ століття : навч. посібник / Авт-уклад. О. П. Коханова, – НВП «Інтерсервіс». –2016. - 235 с.
3. Матяш М.М., Тертична Н.А., Прудка Л.М. Історія та особливості викладання психології в Україні. «Вісник Національного університету оборони України». Зб-к наук.праць. – К.: НУОУ, 2022. – Вип. 5(69). С.98-110
4. Психологічний календар: постаті, дослідження, відкриття (навчально-інформаційний посібник). К.:Книга плюс, 2023. – 651с.
5. Психологічне пізнання. Історія, логіка, психологія/ П. А. М'ясоїд. – К.:Либідь, 2016. – 560с.
6. Становлення психологічної думки в Україні: провідні ідеї та історія розвитку: колективна монографія /В.В.Турбан, Л.З.Сердюк, Ю.Т.Рождественський [та ін.] ; за ред. В.В.Турбан. — К.- Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 306 с.
7. Токарева Н. М. Історія психології: від витоків до епохи Просвітництва : підручник для здобувачів освіти ступеня бакалавра освітньо-професійної програми 053 Психологія. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Арістотель. Політика. – К.: Основи, 2005. – 239 с.